

GYÖRFFY ÁKOS

Mozdulatlanság, csönd, időtlenség. Előttünk egy táj hever, valahol lent folyó tekereg be a fák közé, majd egy domboldallal odébb újra felbukkan. A parti fűz belóg a víz fölé, kitakarja előlünk a folyót. A fán szajkó csetteg bele a szürkességbe, nem látjuk, csak halljuk. Majd felröpül, s elsuhan a dombon húzódó szőlőkordon felé. A ház melletti hordóban esővíz, ősszel must volt benne. Valami rothad az avar alatt. A kerti asztalon üvegben méz, a mézben bogár. Aranylik. A táj mozdulatlan, csöndes, időtlen. Mintha évezredek óta itt lenne, s közben legtöbbünk számára mégis – valahogy idegen.

Györffy Ákos verseit olvasva akarva-akaratlanul lelassulunk, felvesszük a táj ritmusát. Ahogyan a szajkó ráérősen csetteg az ágon, ahogyan a bogár arannyá változik a mézben, ahogyan a felhő harangzúgás közben beárnyékolja a hegyoldalt. Olvassuk a tájat, kimerevednek előttünk a képek, s idővel rájövünk, a táj nem idegen, mi vagyunk idegenek. Hiszen kik vagyunk mi, hogy magunkhoz mérhessük a folyót, a fát, az eget? Önnön idegenségünk, elszakíttottságunk, közösségi magányuk felismerése nem pillanatok alatt történik. De megtörténhet. Megeshet. S akkor, a felismerés e pillanatában már tudjuk esendőségünket, saját kiszolgáltatottságunkat. És figyelni kezdünk. Először a tájra, aztán magunkra, végül ismét a tájra. „Lehet-e, hogy valaki inkább már táj.” – teszi fel a pontra végződő kérdést a költő. A modalitás eldönthetlensége először felriaszt, mint a hajnali vándor léptei a mező felé váltó özet, majd megállít, és a kérdés kijelentésbe mozdul. Talán lehet, mondom én, Györffy verseit olvasva. De talán nem is kell eldönteni. Szükségtelen. Elég megtalálni és feltenni a kérdést. A kérdést, mely sokkal több mindent elárul, mint egy lehetséges válasz. A figyelem, a tekintet irányáról vall, arról, hogy a szemlélő odafordul, néz, meglát és megnevez. Ez utóbbi nagyon fontos. Györffy Ákos szövegei tudnak nevesíteni, megnevezni tárgyakat, élőlényeket, a minket körülvevő világot. Hiszen csak az van, amit meg tudunk nevezni. S ha már nevet adtunk neki, akkor viszonyunk is van hozzá, vizsgálhatjuk, méregethetjük, latolgathatjuk.

A versek azonban hallgatni is tudnak, sőt szinte mindig tartózkodón háttérbe vonulnak, épphogy csak jelzik a tekintet irányát, egy mozdulatot, egy hangot mutatnak, nem tola-kodón, időt és teret engedve a gondolatoknak. S a táj szemlélése mellett a mézbe fordult

Vincze Ferenc és Györffy Ákos. Fotó: Kaposi Dorka

bogár pillanata a transzcendens felé nyit kaput, szinte alig észrevehetőn lopakodik be gondolataink közé valami megrendítő nagyság, valami megfoghatatlan, valami, amit ott leledzik a szavak között, a dolgok között, a szajkó csettegésében és felröpülésében. Ami mindig is ott volt, csak éppen alig vagy nem vettünk róla tudomást. Hiszen láttuk-e már, hogyan sodródik át gyantacseppként a nap az itató vizén? Vagy megvizsgáltuk-e már, milyen is az odébb rúgott kavics helye a földön?

Györffy Ákos versei, miközben látványosan a bennünket körülvevő táj felé fordulnak, az ismeretlen felé nyitnak utakat. Csöndesen, tartózkodón, azonban a legnagyobb türelemmel és állhatatossággal. S miközben úgy tűnik, nem történik semmi, mozdulatlan tájon kalandozik a szemünk, mi magunk kezdünk részt venni valamiben, amiben valaha benne lehettünk. Aminek csak az emléke létezik – ha létezik egyáltalán. És ez a bevezetés – vagy akár beavatásnak is nevezhetjük – olyan látást eredményez, amely egy idő után már nem csupán a tájra vonatkozik. Kiterjeszthető alapvető viszonyainkra, sőt engedi meglátni a kezünk mozdulatát, amint nyúlunk a kávésbögréért, az újságért, a pénzért, amit odavetünk a hajléktalannak. Mert kezünk mozdulatában felismerni magunkat, nos, ehhez látnunk kell. És nemcsak

a bögrét, a fejszét, a hajléktalant, hanem magunkat is a mozdulat közben. Majd ismét őket. És senki sem mondta, hogy ez könnyű. Györfy Ákos egyetlen verssora sem állítja ezt. Ahogyan azt sem, hogy meg kell tennünk. Csak éppen láttatja a lehetőséget.

Ezt jelenti számomra e költészet. Mozdulatlanságot, csöndet, időtlenséget. Az emberben rejlő reményt. És ezért jelent külön örömet számomra, hogy elsőként gratulálhatok Györfy Ákos SZIF-díjához.

VINCZE FERENC

SZÁMUNK SZERZŐI

BAZSÁNYI SÁNDOR (1969) kritikus, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Esztétika Tanszékének oktatója

BENE SÁNDOR (1964) irodalomtörténész, az MTA Irodalomtudományi Intézetének tudományos főmunkatársa

BUDA ATTILA (1953) irodalomtörténész, könyvtáros, a Szépirodalmi Figyelő főmunkatársa

CSORDÁS LÁSZLÓ (1988) kritikus, a Debreceni Egyetem Irodalomtudományok Doktori Iskolájának hallgatója

CSUKA BOTOND (1987) kritikus

FALVAI MÁTYÁS (1984) író, kritikus

HORKAY HÖRCHER FERENC (1964) esztétikustörténész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Esztétika Tanszékének tanszékvezetője

MÉSZÁROS MÁRTON (1977) irodalomtörténész, a Károli Gáspár Református Egyetem Összehasonlító Irodalomtudományi és Irodalomelméleti Tanszékének oktatója

PÁPAY GYÖRGY (1978) filozófiatörténész, a Szépirodalmi Figyelő főszerkesztője

L. SIMON LÁSZLÓ (1972) író, költő, országgyűlési képviselő, a Szépirodalmi Figyelő korábbi főszerkesztője

VASS NORBERT (1985) kritikus, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Történettudományi Doktori Iskolájának hallgatója

VÁRI GYÖRGY (1978) irodalomtörténész, újságíró

VINCZE FERENC (1979) író, irodalomtörténész, a Szépirodalmi Figyelő rovatvezetője

ZSÁVOLYA ZOLTÁN (1968) író, költő, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Esztétika Tanszékének oktatója, a Szépirodalmi Figyelő rovatvezetője